

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ БАНКРУТСТВА ЯК ПРАВОВОГО МЕХАНІЗМУ РЕГУЛЮВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ : СТОРОНИ У СПРАВІ ПРО БАНКРУТСТВО

КРИВОБОКОВ Антон Дмитрович - студент за ОКР «Бакалавр» факультету менеджменту і організації Національного Авіаційного Університету (ГВФ)

УДК: 34: 346

Автором розглянуто актуальний питання банкрутства як правового механізму регулювання підприємницької діяльності. Акцентується увага на суб'єктах, які беруть участь у справі про банкрутство.

Ключові слова: банкрутство, боржник, кредитор, підприємства, майно.

Банкрутство – процес, у якому індивід чи організація, нездатна розрахуватися із кредиторами, позбавляється майна за рішенням суду і після цього розподіляється між кредиторами відповідно до встановленої законом черговості виплати боргів кредиторам, таких як податки і заробітна плата працівникам організації-банкрута. Процес може бути ініційований або особою-боржником (добровільне банкрутство), або будь-ким з кредиторів, якому боржник не може виплатити борг (вимушене банкрутство). Справи про банкрутство підвідомчі господарським судам і розглядаються ними за місцезнаходженням боржника. Доти, доки банкрут не розрахується з боргами, його фінансова діяльність жорстко обмежена.

Участь у справі про банкрутство беруть: а) сторони в справі про банкрутство – боржник (банкрут) і кредитори; б) інші учасники провадження у справі про банкрутство: арбітражний керуючий (розпорядник майна, керуючий санацією, ліквідатор), власник майна (орган, уповноважений управляти майном) боржника, а також у випадках, передбачених Законом, інші особи, які беруть участь у про-

вадженні у справі про банкрутство, Фонд державного майна України, державний орган з питань банкрутства, представник органу місцевого самоврядування, представник працівників боржника [3].

Боржник – суб'єкт підприємницької діяльності, неспроможний виконати свої грошові зобов'язання перед кредиторами, які сукупно складають не менш як 300 мінімальних розмірів заробітної плати, протягом трьох місяців після настання встановленого строку їх сплати. Боржник, неспроможність якого виконати свої грошові зобов'язання встановлена господарським судом, іменується банкрутом або суб'єктом банкрутства. Суб'єктами банкрутства не можуть бути:

- відокремлені структурні підрозділи юридичної особи (філії, представництва, відділення тощо);
- казенні підприємства;
- комунальні підприємства, майно за якими закріплене на праві оперативного управління згідно з прийнятим на пленарному засіданні органу місцевого самоврядування відповідним рішенням;
- у частині санації та ліквідації – державні підприємства, майно яких не підлягає приватизації.

Законом (ч. 6 ст. 5) [2] встановлені деякі особливості щодо окремих категорій підприємств. Так, справи про банкрутство гірничих підприємств (шахти, рудники, копальні, кар'єри, розрізи, збагачувальні фабрики, шахтовуглебудівні підприємства), створених у процесі приватизації та корпоратизації,

яким надається державна підтримка, у статутних фондах яких частка держави становить не менше 25 відсотків і продаж акцій яких розпочався, можуть бути порушені не раніше, ніж через один рік від початку виконання плану приватизації (розміщення акцій).

Законом також передбачені особливості банкрутства містоутворюючих підприємств (ст. 42), особливо небезпечних підприємств (ст. 43), сільськогосподарських підприємств (ст. 44), страховиків (ст. 45), професійних учасників ринку цінних паперів (ст. 46), індивідуальних підприємців (статті 47-49), селянського (фермерського) господарства (ст. 50), боржника, що ліквідується власником (ст. 51), відсутнього боржника (ст. 52).

Кредитор – юридична або фізична особа, яка має у встановленому порядку підтверджені документами вимоги щодо грошових зобов'язань до боржника, щодо виплати заборгованості по заробітній платі працівникам боржника, а також органи державної податкової служби та інші державні органи, які здійснюють контроль за правильністю та своєчасністю справляння податків і зборів (обов'язкових платежів).

Проте не можуть бути стороною у справі про банкрутство:

– кредитори, вимоги яких повністю забезпечені заставою;

– кредитори, вимоги яких задоволені; вимоги, щодо яких досягнуто згоди про їх припинення, у тому числі заміну або припинення зобов'язання, відповідно до Закону вважаються погашеними [3].

За ознакою часу виникнення вимог до боржника і відповідно за особливостями правового становища розрізняють конкурсних кредиторів (це кредитори за вимогами до боржника, які виникли до порушення провадження у справі про банкрутство або визнанні конкурсними відповідно до вимог Закону та зобов'язання яких не забезпечені заставою) і поточні кредитори (тобто кредитори за вимогами до боржника, які виникли після порушення провадження у справі про банкрутство). Вимоги, що подаються першою категорією кредиторів (конкурсними кредиторами) господарському суду повинні, як правило, бути безспірними: визнані боржником, підтверджені виконавчими документами чи розрахун-

ковими документами, за якими відповідно до законодавства здійснюється списання коштів з рахунків боржника. Поточні кредитори вступають у процес після публікації оголошення про порушення справи про банкрутство (їхні вимоги подаються як господарському суду, так і боржникові, мають бути обґрунтованими, але не обов'язково безспірними).

Органи кредиторів: збори кредиторів та комітет кредиторів. Крім сторін, учасниками провадження у справі про банкрутство є:

– арбітражний керуючий (розпорядник майна, керуючий санацією, ліквідатор) – фізична особа, яка має ліцензію, видану в установленому законодавством порядку, та діє на підставі ухвали господарського суду,

– власник майна (орган, уповноважений управляти майном) боржника;

– Фонд державного майна України і державний орган з питань банкрутства – у разі порушення провадження щодо державних підприємств-боржників, або підприємств, частка державного майна в статутному фонді яких перевищує 50 відсотків;

– представник органу місцевого самоврядування – щодо комунальних підприємств-боржників;

– представник працівників боржника.

Державну політику щодо запобігання банкрутству, а також забезпечення умов реалізації процедур відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом стосовно державних підприємств та підприємств, у статутному фонді яких частка державної власності перевищує 25 відсотків, здійснює державний орган з питань банкрутства – Міністерство економіки та з питань європейської інтеграції України (п. 3.4 Положення про Міністерство економіки, затверджене Указом Президента України від 23.10.2000 р.). Для реалізації цих повноважень Мінекономіки заснувало Агентство з питань банкрутства, яке діє на підставі Типового положення про регіональне (обласне) управління з питань банкрутства Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції, затвердженого Наказом Мінекономіки від 05.12.2000 р. в установленому порядку [4].

Державний орган з питань банкрутства, відповідно до ст. 214 ГК [1] України та ст. 2 Закону [2], здійснює такі повноваження:

АНОТАЦІЯ

Автором розглянуто актуальний питання банкрутства, як правового механізму регулювання підприємницької діяльності. Акцентовується увага на суб'єктах, які беруть участь у справі про банкрутство.

– сприяє створенню організаційних, економічних, інших умов, необхідних для реалізації процедур відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом;

– пропонує господарському суду кандидатури арбітражних керуючих (розпорядників майна, керуючих санацією, ліквідаторів) для державних підприємств або підприємств, у статутному фонді яких частка державної власності перевищує 25 відсотків, щодо яких порушена справа про банкрутство, та в інших випадках, передбачених Законом;

– організовує систему підготовки арбітражних керуючих (розпорядників майна, керуючих санацією, ліквідаторів);

– здійснює ліцензування діяльності фізичних осіб – суб'єктів підприємницької діяльності, які проводять діяльність як арбітражні керуючі (розпорядники майна, керуючі санацією, ліквідатори);

– забезпечує реалізацію процедури банкрутства щодо відсутнього боржника;

– здійснює ведення єдиної бази даних про підприємства, щодо яких порушено провадження у справі про банкрутство, встановлює та затверджує форму подання арбітражним керуючим інформації, необхідної для ведення єдиної бази даних про підприємства, щодо яких порушено провадження у справі про банкрутство;

– організовує проведення експертизи фінансового становища державних підприємств і підприємств, у статутному фонді яких частка державної власності перевищує 25 відсотків, при підготовці справи про банкрутство до розгляду або під час її розгляду господарським судом у разі призначення судом експертизи та надання відповідного дозволу;

– готує запити до суду, прокуратури або іншого уповноваженого органу висновки про наявність ознак приховування, фіктивного банкрутства або доведення до банкрутства

SUMMARY

An author is consider the actual question of bankruptcy, as a legal mechanism of adjusting of entrepreneurial activity. Attention is accented on subjects which take part in business about bankruptcy.

щодо державних підприємств чи підприємств, у статутному фонді яких частка державної власності перевищує 25 відсотків;

– готує та подає на затвердження Кабінету Міністрів України у встановленому порядку типові документи щодо здійснення процедур банкрутства;

– здійснює інші передбачені законодавством повноваження.

На думку автора, для вирішення проблеми необхідне постійне здійснення комплексу заходів щодо вдосконалення чинного законодавства для забезпечення належного захисту правового механізму регулювання підприємницької діяльності, враховування рекомендації представників господарської діяльності, організацій, колективів тощо.

Література

1. Господарський кодекс України. Верховна Рада України; Кодекс України, Закон, Кодекс від 16.01.2003 № 436-IV. / (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, N 18, N 19-20, № 21-22, ст.144).// Документ 436-15, чинний, поточна редакція – Редакція від 03.02.2013, підстава 5073-17. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws>.

2. Про внесення змін до Закону України «Про банкрутство» Верховна Рада України; Закон від 30.06.1999 № 784-XIV. / (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1999, N 42-43, ст.378).// Документ 784-14, чинний, поточна редакція – Редакція від 01.09.2001, підстава 2341-14. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws>.

3. Про ліцензування певних видів господарської діяльності Верховна Рада України; Закон від 01.06.2000 № 1775-III / (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2000, N 36, ст.299) .//Документ 1775-14, чинний, поточна редакція – Редакція від 01.03.2013, підстава 5038-17.– Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws>.

4. Вінник О.М. Господарське право: Курс лекцій. – К.: Атіка, 2011. – 624 с.

5. Мачуський В.В., Постульга В.Є. Господарське законодавство: Навч. посій. – К.: КНЕУ, 2011. – 275 с.

6. Науково-практичний коментар Господарського кодексу України / Кол. авт.: Г.Л. Знаменський, В.В. Хахулін, В.С. Щербина та ін.; За заг. ред. В.К. Мамутова. – К.: Юрінком Інтер, 2011. – 688 с.

7. Щербина, В.С. Господарське право: підручник / В.С.Щербина. – 4-те вид., перероб. і допов. – К.: Юрінком Інтер, 2009. – 640 с. ISBN 978-966-667-348-3